EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 19.6.2024.
COM(2024) 607 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Īrijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 607 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Īrijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97[1], un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) 2023. gada 27. februārī pieņemtās *REPowerEU* regulas[2] mērķis ir pakāpeniski izbeigt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas palīdzēs iegūt enerģētisko drošību un dažādot ES energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Īrija savā nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.

(2) Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada"[3], lai nodrošinātu informācijas bāzi lēmumiem par politiku un radītu pamatnosacījumus izaugsmes palielināšanai.

---

1 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241, ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atveseļošanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot ES finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm tas palīdz panākt ekonomikas un sociālo atveseļošanu un īstenot ilgtspējīgu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju ES un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.). http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

3 COM(2023) 168 final.

Paziņojumā kā viens no deviņiem savstarpēji pastiprinošiem faktoriem bija minēta konkurētspēja. Citi faktori bija piekļuve privātajam kapitālam, pētniecība un inovācija, izglītība un prasmes, kā arī vienotais tirgus – ārkārtīgi svarīgas politikas prioritātes, kas palīdzētu reformām un investīcijām atrisināt pašreizējās produktivitātes problēmas, kā arī vairotu ES un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspēju. 2024. gada 14. februārī Komisija pēc minētā paziņojuma pieņēma ziņojumu par vienoto tirgu un konkurētspēju[4]. Ziņojumā detalizēti aprakstīts, kādas konkurētspējas priekšrocības sagādā Eiropas vienotais tirgus un kādi apgrūtinājumi vēl aizvien pastāv, tajā tiek analizētas gada norises, vadoties pēc deviņiem identificētajiem konkurētspējas faktoriem.

(3) 2023. gada 21. novembrī Komisija pieņēma 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu[5], tādējādi uzsākot 2024. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada ciklu. Eiropadome 2024. gada 22. martā apstiprināja pētījumā izvirzītās prioritātes saistībā ar konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2023. gada 21. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2024. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā nenorādīja Īriju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Tajā pašā dienā Komisija arī pieņēma atzinumu par Īrijas 2024. gada budžeta plāna projektu. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kuru Padome pieņēma 2024. gada 12. aprīlī, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2024. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana un kuru Padome pieņēma 2024. gada 11. martā.

(4) ES jaunais ekonomikas pārvaldības satvars stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Šis satvars ietver jauno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97. Tas ietver arī grozīto Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu, un grozīto Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām[6]. Jaunais satvars ir vērsts uz valsts parāda atmaksājamību, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, kā arī pakāpenisku fiskālo konsolidāciju, kas panākamas ar reformām un investīcijām. Tas veicina valstu līdzatbildību un vairāk orientējas uz vidēju termiņu, piedevām plānota efektīvāka un konsekventāka izpilde. Katrai dalībvalstij būtu jāiesniedz Padomei un Komisijai savs vidēja termiņa fiskālais un strukturālais plāns. Valsts vidēja termiņa fiskālajā un strukturālajā plānā ir iekļautas dalībvalsts fiskālās, reformu un investīciju saistības, plānošanas periodam aptverot 4 vai 5 gadus atkarībā no tā, cik ilgs ir valsts likumdevēja parastais darbības laiks. Neto izdevumu[7] virzībai valstu vidēja termiņa fiskālajos un strukturālajos plānos būtu

---

4 COM(2024) 77 final.

5 COM(2023) 901 final.

6 Padomes Regula (ES) 2024/1264 (2024. gada 29. aprīlis), ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj), un Padomes Direktīva (ES) 2024/1265 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

7 Neto izdevumi, kā definēts 2. pantā Padomes 2024. gada 29. aprīļa Regulā (ES) 2024/1263 (OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). "Neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, i) atskaitot procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus,

jāatbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām, piemēram, par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tai jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no IKP, un ka valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar Regulā (ES) 2024/1263 izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt ne vairāk kā par 3 gadiem. Lai palīdzētu sagatavot minētos plānus, Komisija ir paredzējusi 2024. gada [21. jūnijā] nosūtīt dalībvalstīm norādījumus par ziņām, ko iekļaut plānā un turpmākajos gada progresa ziņojumos, kuri tām būs jāiesniedz, un saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 5. pantu nosūtīs tām tehniskos norādījumus par fiskālo korekciju (attiecīgā gadījumā atsauces trajektoriju un tehnisko informāciju). Dalībvalstīm savi vidēja termiņa fiskālie un strukturālie plāni būtu jāiesniedz līdz 2024. gada 20. septembrim, izņemot, ja dalībvalsts un Komisija vienojas šo termiņu pagarināt par saprātīgu laikposmu. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka šajā procesā iesaistās arī valstu parlamenti, un pēc vajadzības būtu jāapspriežas ar neatkarīgām fiskālajām iestādēm, sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām personām.

(5) 2024. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz reāli novērst visas problēmas, kas minētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020., 2022. un 2023. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi arī attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

(6) Īrija savu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 28. maijā. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 8. septembrī pieņēma lēmumu par Īrijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu[8] un 2023. gada 8. decembrī grozīja šo lēmumu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 2. punktu, lai atjauninātu neatmaksājamā finanšu atbalsta maksimālo finanšu iemaksu. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Īrija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(7) 2024. gada 30. aprīlī Īrija iesniedza savu 2024. gada valsts reformu programmu un 2024. gada 10. maijā – savu 2024. gada stabilitātes programmu, ievērojot Regulas (EK) Nr. 1466/97 4. panta 1. punktu. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241

---

iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

[8] Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 8. decembris) par Īrijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (15965/2023).

27. pantā, 2024. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Īrijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

(8) Komisija 2024. gada ziņojumu par Īriju[9] publicēja 2024. gada 19. jūnijā. Tajā tika izvērtēts, kā Īrija īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam, un kā Īrija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Īrijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un ES pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(9) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem[10] Īrijas vispārējās valdības budžeta pārpalikums 2023. gadā stabils (1,7 % no IKP), savukārt vispārējās valdības parāds samazinājās no 44,4 % no IKP 2022. gada beigās līdz 43,7 % 2023. gada beigās.

(10) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica[11] Īrijai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai[12], ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Vienlaikus Īrijai tika ieteikts pielāgot kārtējos izdevumus mainīgajai situācijai. Īrijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus Savienības fondus. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālās politikas nostāja[13] 2023. gadā bija ekspansīva: 0,9 % apmērā no IKP, šajā kontekstā ņemot vērā augstu inflāciju. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā bija ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,8 % no IKP. Tas ietver to mērķorientēto ārkārtas atbalsta pasākumu izmaksu samazinājumu (par 0,1 % no IKP), kuri bija vērsti uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu. Tas arī ietver lielākas izmaksas par pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas (0,1 % no IKP). Tāpēc valsts finansēto neto primāro kārtējo izdevumu ekspansīvā ietekme 2023. gadā nebija saistīta ar mērķorientēto ārkārtas atbalstu mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu, un bija tikai daļēji saistīta ar atbalstu cilvēkiem, kuri bēg no Ukrainas. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) ekspansīvo pieaugumu veicināja arī

9 SWD(2024) 607 final.

10 *Eurostat* euro rādītāji, 22.4.2024.

11 Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Īrijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Īrijas 2022. gada stabilitātes programmu (OV C 334, 1.9.2022., 52. lpp.).

12 Pamatojoties uz Komisijas 2024. gada pavasara prognozi, vidēja termiņa potenciālās izlaides pieaugums, ko izmanto fiskālās nostājas mērīšanai, Īrijā 2023. gadā nominālā izteiksmē ir bijis 9,2 %, ņemot vērā 10 gadu vidējo reālo potenciālo izaugsmes tempu un 2023. gada IKP deflatoru.

13 Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no ES budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus (un neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem Savienības fondiem.

publiskā sektora algu un sociālo pabalstu pastāvīga palielināšana un lielāki izdevumi veselības aprūpei. Kopumā – valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums 2023. gadā neatbilda Padomes ieteikumam. Izdevumi, kas finansēti no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem, 2023. gadā sasniedza 0,1 % no IKP. Valsts finansētās investīcijas 2023. gadā bija 2,3 % no IKP – salīdzinājumā ar 2022. gadu tas ir pieaugums par 0,2 procentpunktiem. Īrija no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansēja papildu investīcijas. Īrija finansēja publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veikšanai un enerģētiskās drošības veicināšanai, piemēram, svārstsatiksmes dzelzceļa elektrifikācijā, kā arī programmā, kuras ietvaros skolām nodrošina digitālo infrastruktūru un kuru daļēji finansē no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem ES fondiem.

(11) 2024. gada stabilitātes programmas galvenās prognozes ir šādas. Budžeta prognožu pamatā esošajā makroekonomikas scenārijā paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 2,6 % un 2025. gadā par 3,9 %, turklāt SPCI inflācija gan 2024., gan 2025. gadā plānota 2,1 % apmērā. Paredzams, ka vispārējās valdības budžeta pārpalikums 2024. gadā samazināsies līdz 1,6 % no IKP un 2025. gadā pieaugs līdz 1,7 % no IKP, turklāt sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs samazinājusies līdz 41,5 % un 2025. gada beigās – līdz 39,5 %. Prognozēts, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības budžeta pārpalikums 2026. gadā samazināsies līdz 1,5 % no IKP un 2027. gadā pieaugs līdz 1,7 %. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības bilance visā programmas aptvertajā laikā saglabāsies zem deficīta atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Toties paredzams, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP pakāpeniski saruks līdz 37,8 % 2026. gadā un līdz 36,7 % 2027. gadā.

(12) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 1,2 % un 2025. gadā par 3,6 %, savukārt SPCI inflācija 2024. gadā plānota 1,9 % apmērā un 2025. gadā 1,8 % apmērā.

(13) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta pārpalikums 2024. gadā būs 1,3 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās samazināsies līdz 42,5 %. Mazākie pārpalikumi atspoguļo piesardzīgu pieeju attiecībā uz iespējamu augsta izdevumu pieauguma saglabāšanos 2024. un 2025. gadā. Parāda attiecības pret IKP samazināšanās 2024. gadā galvenokārt atspoguļo valdības budžeta pārpalikumu, un tā būtu lielāka, ja nebūtu būtiskas atlikumu un plūsmu korekcijas. Balstoties uz Komisijas aplēsēm, prognozētā fiskālā nostāja 2024. gadā būs kopumā neitrāla (-0,1 % no IKP).

(14) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamā atbalsta (“dotācijām”) 2024. gadā tiks finansēti izdevumi, kuru vērtība ir mazāka par 0,1 % no IKP (līdzīgi kā 2023. gadā). No Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām finansētie izdevumi dos iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Īrijas vispārējās valdības bilanci un parādu.

(15) Padome 2023. gada 14. jūlijā ieteica[14] Īrijai 2024. gadā saglabāt stabilu fiskālo stāvokli. Dalībvalstis tika aicinātas savu 2023. gada budžetu izpildes un 2024. gada budžeta plāna projektu sagatavošanas gaitā ņemt vērā, ka Komisija, pamatojoties uz

[14] Padomes Ieteikums (2023. gada 14. jūlijs) par Īrijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Īrijas 2023. gada stabilitātes programmu (OV C 312, 1.9.2023., 58. lpp.).

2023. gada budžeta izpildes rezultātu datiem, ierosinās Padomei sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi Īrijas strukturālā bilance, kas 2023. gadā bija 1,0 % no IKP, 2024. gadā tiek prognozēta 1,8 % apmērā, tādējādi tā būs lielāka nekā valsts vidēja termiņa budžeta mērķis (VTM), kas ir strukturālā bilance -0,5 % apmērā no IKP. Tas atbilst Padomes ieteikumam.

(16) Turklāt Padome ieteica Īrijai 2023. un 2024. gadā pēc iespējas drīz izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus. Padome arī precizēja, ka tad, ja enerģijas cenas atkal pieaugtu un tāpēc būtu nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai būtu jāturpina esošie pasākumi, Īrijai būtu jānodrošina, ka tie ir vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un saglabā stimulus taupīt enerģiju. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumu prognozētās neto budžeta izmaksas[15] 2023. gadā ir 0,4 % no IKP, un tiek prognozēts, ka 2024. gadā tās sasniegs 0,1 %, savukārt 2025. gadā – 0,0 %. Tiek prognozēts, ka enerģētikas atbalsta pasākumi tiks izbeigti pēc iespējas drīz 2023. un 2024. gadā. Tas atbilst Padomes ieteikumam.

(17) Padome turklāt Īrijai ieteica saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt Atveseļošanas un noturības mehānisma dotāciju un citu ES fondu efektīvu apguvi, jo īpaši nolūkā veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi valsts finansētās publiskās investīcijas 2024. gadā palielināsies līdz 2,5 % no IKP (2023. gadā tās bija 2,3 % no IKP). Tas atbilst Padomes ieteikumam. Paredzams, ka publiskie izdevumi, kas tiek finansēti no ieņēmumiem no ES fondiem, tai skaitā no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām, 2024. gadā saglabāsies stabili, proti, 0,1 % apmērā no IKP.

(18) Pamatojoties uz prognozes sagatavošanas termiņā zināmajiem politikas pasākumiem un pieņemot, ka politika nemainīsies, Komisija savā 2024. gada pavasara prognozē paredz, ka valdības budžeta pārpalikums 2025. gadā būs 1,2 % no IKP. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2025. gada beigām samazināsies līdz 41,3 %. Parāda attiecības pret IKP samazināšanās 2025. gadā galvenokārt atspoguļo valdības budžeta pārpalikumu, un tā būtu lielāka, ja nebūtu būtiskas atlikumu un plūsmu korekcijas.

(19) Pastāv bažas saistībā ar veselības aprūpes sistēmas izmaksu lietderības ietekmi uz fiskālo stabilitāti-. Īrija ir vienīgā ES valsts, kurā nav vispārēja primārās aprūpes seguma, un tas rada lielāku spiedienu uz slimnīcām. Paredzams, ka sabiedrības novecošana radīs spiedienu uz veselības aprūpes sistēmu – tiek prognozēts, ka līdz 2070. gadam tas izraisīs sabiedrības veselības aprūpes izdevumu pieaugumu Īrijā par 1,5 procentpunktiem no IKP, kas krietni pārsniedz Eiropas Savienībai prognozēto pieaugumu (0,4 procentpunkti).

(20) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un V pielikuma 2.2. kritērijā, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka tās palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, – visas vai ievērojamu to daļu. Šajā saspringtajā termiņā ir svarīgi nekavējoties turpināt efektīvu plāna, arī *REPowerEU* nodaļas pēc tās pieņemšanas, īstenošanu, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās uzlabotu

[15] Padomes Ieteikums (2023. gada 14. jūlijs) par Īrijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Īrijas 2023. gada stabilitātes programmu (OV C 312, 1.9.2023., 58. lpp.).

Īrijas ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Lai izpildītu plānā noteiktās saistības līdz 2026. gada augustam, Īrijai ir svarīgi turpināt reformu īstenošanu un paātrināt investīcijas, novēršot nesen parādījušos kavējumus un vienlaikus nodrošinot ievērojamu administratīvo kapacitāti. Tas ietver gaidāmo maksājumu pieprasījumu laicīgu iesniegšanu. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(21) Gatavojot kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskatu, Īrijai saskaņā ar Regulas (ES) 2021/1060 18. pantu līdz 2025. gada martam jāpārskata katra programma, cita starpā ņemot vērā 2024. gada konkrētajai valstij adresētajos ieteikumos norādītos problēmjautājumus, kā arī nacionālo enerģētikas un klimata plānu. Uz pārskata pamata notiek katrā programmā iekļautā ES finansējuma galīgā piešķiršana. Lai gan Īrijai ir progress kohēzijas politikas un Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā, problēmjautājumi ir saglabājušies. Īrijā joprojām pastāv ievērojamas ekonomiskās un sociālās atšķirības starp lielpilsētu teritorijām un citiem valsts apgabaliem, it īpaši ziemeļu un rietumu (*NW*) reģionā. Ir būtiski trūkumi attiecībā uz nelabvēlīgā situācijā esošu grupu, kuras saskaras ar nesamērīgi lielu nabadzības un sociālās atstumtības risku, integrāciju darba tirgū. Kaut arī prioritātes, par kurām panākta vienošanās programmās, joprojām ir būtiskas, ir svarīgi paātrināt to īstenošanu. Joprojām būtisks ir mērķis stiprināt inovācijas ekosistēmas reģionālā līmenī, kas cita starpā nozīmē samazināt inovācijas plaisu starp *NW* reģionu un abiem pārējiem reģioniem. Joprojām ir svarīgi atvieglot piekļuvi sociālajiem pakalpojumiem un izstrādāt mērķtiecīgus prasmju uzlabošanas pasākumus, kas vērsti uz visnelabvēlīgākā situācijā esošajām iedzīvotāju grupām, lai novērstu darbaspēka trūkumu, nabadzību un sociālo atstumtību. Īrija varētu izmantot iniciatīvu "Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma", lai veicinātu investīcijas mazo un vidējo uzņēmumu digitalizācijā un digitālajā pārveidē un tīrās enerģijas tehnoloģiju pētniecībā saskaņā ar viedās specializācijas stratēģiju un stratēģiju "*Vision of Ireland's Industry 4.0 Strategy 2020-2025*", kā arī saskaņā ar programmu "*Future Manufacturing Ireland*".

(22) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjautājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā un citos ES fondos, Īrija saskaras ar vairākiem problēmjautājumiem, kas saistīti ar dzeramā ūdens piegādi un notekūdeņu attīrīšanu, kā arī ar atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. Turklāt joprojām pastāv problēmjautājumi saistībā ar elektroenerģijas sistēmu, energoinfrastruktūru, viedo tīklu tehnoloģijām un energoefektivitāti.

(23) Ūdensapgādes un notekūdeņu attīrīšanas nozarē joprojām ir būtiski trūkumi, kuri ietekmē ūdens kvalitāti, un situāciju vēl vairāk saasina pastāvīgi augsti noplūdes rādītāji ūdensapgādes sistēmā. Īrija negūst apmierinošus rezultātus attiecībā uz Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvā izklāstītajiem standartiem, jo ievērojams komunālo notekūdeņu daudzums joprojām netiek attīrīts vai savākts, kam galvenokārt par iemeslu ir novecojusi infrastruktūra. Ievērojamai daļai Īrijas iedzīvotāju joprojām nav piekļuves vismaz otrreizējai notekūdeņu attīrīšanai. Ūdens ieguve un ūdenstilpju izmaiņas netiek pietiekami kontrolētas, jo nav pienācīga tiesiskā regulējuma. Pienācīgas infrastruktūras trūkums dzeramā ūdens apgādei un notekūdeņu savākšanai un attīrīšanai, iespējams, var ierobežot mājokļu vai rūpniecības objektu būvniecību konkrētos apgabalos, tādējādi ietekmējot konkurētspēju.

(24) Īrijas energosistēmā arī 2023. gadā bija konstatējamas neaizsargātības pazīmes, jo elektroenerģijas mazumtirdzniecības cenas joprojām bija augstākas nekā vidēji

Eiropas Savienībā. Īrijā 2023. gada otrajā pusē bija Eiropas Savienībā visaugstākās elektroenerģijas cenas mājsaimniecību patērētājiem, un tās vēl aizvien ir augstas. Īrija ir noteikusi vērienīgus mērķrādītājus attiecībā uz atjaunīgās elektroenerģijas ražošanas īpatsvaru un sākusi izvērst papildu atjaunīgos energoresursus, kas radīs slogu elektroenerģijas sistēmai, kam par iemeslu ir pieaugoši ražošanas apjomi no variabliem energoresursiem. Gan pārvades, gan sadales līmenī ir vajadzīga papildu tīkla jauda, tostarp jauni pārrobežu mēroga projekti. Nepietiekama tīkla jauda ietekmē arī konkurētspēju, jo īpaši saistībā ar uzņēmumu piesaistīšanu un noturēšanu. Jaudas ierobežojumi arī palielina ražošanas izmaksas, kas var atturēt uzņēmumus. Valsts regulatīvajai iestādei ir uzdots izstrādāt plānu pieprasījuma puses elastības nodrošināšanai, lai Īrijas energosistēma varētu efektīvi darboties, izmantojot lielu atjaunīgās elektroenerģijas īpatsvaru. Pieprasījuma puses elastībai un būtiskiem pārvades, sadales un uzkrāšanas infrastruktūras uzlabojumiem būs izšķiroša nozīme, lai Īrija līdz 2030. gadam sasniegtu Īrijas klimatrīcības plānā izvirzīto atjaunīgās elektroenerģijas mērķrādītāju (80 %), samazinātu esošos atjaunīgās enerģijas ražošanas ierobežojumus un integrētu plānoto atkrastes vēja enerģijas ražošanas jaudu 5 GW apmērā. Ir vajadzīga turpmāka rīcība, lai veicinātu pieprasījuma puses elastību un patērētāju līdzdalību izkliedētajos energoresursos ar mērķi spēcināt patērētājus, vienlaikus uzlabojot energosistēmas elastību. Tas ietver patērētāju līdzdalību līdzsvarošanas un elastības pakalpojumos.

(25) Neraugoties uz progresu, kas panākts energoefektivitātes uzlabošanas iniciatīvu īstenošanā, joprojām ir vajadzīgi turpmāki pasākumi, lai samazinātu enerģijas patēriņu un dekarbonizētu ēku fondu, jo īpaši ir jāuzlabo dzīvojamo ēku energoapgāde un modernizācija un jāpaātrina pāreja uz apkuri no atjaunīgiem energoresursiem. Īrijai joprojām nav izdevies ierobežot enerģijas patēriņu, kas, kā prognozēts saskaņā ar Īrijas valsts enerģētikas prognožu ziņojumu, līdz 2030. gadam pieaugs un pārsniegs nozaru emisiju robežvērtības, kuras ir noteiktas attiecībā uz būvētās vides nozari. Kaut arī ēku pilnīgas enerģētiskās modernizēšanas faktiskais apjoms joprojām ir ierobežots, Īrija ir sākusi īstenot vērienīgos mērķus, kas izvirzīti Īrijas klimatrīcības plānā. No 2024. gada valsts budžeta ēku energoefektivitātei tika atvēlēti vairāk nekā 400 miljoni euro. Īstenojot publiskajā sektorā visaptverošas energotaupības programmas, varētu palielināt publisko ēku fonda energosniegumu. Ir vajadzīgi arī turpmāki centieni, lai risinātu jautājumu par enerģijas patēriņu transporta un rūpniecības nozarē, turpinot svārstsatiksmes dzelzceļa elektrifikāciju un paredzot stimulus enerģijas uzraudzības un kontroles sistēmām.

(26) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm 2024. gadā ieteica rīkoties, tai skaitā izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai īstenotu ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku. 1., 2., 3. un 4. ieteikuma īstenošana Īrijai palīdzēs īstenot pirmo, otro un ceturto eurozonai adresēto ieteikumu,

AR ŠO IESAKA Īrijai 2024. un 2025. gadā rīkoties šādi.

1. Laikus iesniegt vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu. Pievērsties paredzamajam ar sabiedrības novecošanu saistīto izdevumu pieaugumam, padarot veselības aprūpes sistēmu izmaksu ziņā efektīvāku.

2. Novērst nesen parādījušos kavējumus, lai turpinātu ātru un efektīvu atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas pēc tās pieņemšanas, īstenošanu, nodrošinot reformu un investīciju pabeigšanu līdz 2026. gada augustam. Paātrināt

kohēzijas politikas programmu īstenošanu. Saistībā ar vidusposma pārskatīšanu turpināt koncentrēties uz saskaņotajām prioritātēm, vienlaikus ņemot vērā Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas piedāvātās iespējas uzlabot konkurētspēju.

3. Palielināt investīcijas dzeramā ūdens un notekūdeņu infrastruktūrā, lai uzlabotu ūdens kvalitāti un samazinātu noplūdes.

4. Pastiprināt centienus, lai uzlabotu elektroenerģijas sistēmas elastību un modernizētu un paplašinātu tīkla jaudu. Izstrādāt un īstenot stratēģiju, kuras mērķis ir veicināt pieprasījumreakciju un racionalizēt plānošanas un atļauju piešķiršanas procedūras saistībā ar uzkrāšanas iekārtām un tīkla savienojumiem. Pastiprināt centienus, lai uzlabotu privāto ēku energosniegumu nolūkā samazināt rēķinus par enerģiju un energosistēmas izmaksas.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs